

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ та ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА
для здобувачів вищої освіти заочної форми здобуття освіти
освітньої програми «Технологія парфумерно-косметичних засобів»
спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» галузі знань «22 Охорона здоров'я»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
2023-2024 н.р.**

ВИКЛАДАЧІ

**ШЕБЕКО Сергій
Костянтинович**

clinpharm@nuph.edu.ua

**ТАРАСЕНКО
Ольга
Олександрівна**

clinpharm@nuph.edu.ua

**МІСЮРЬОВА
Світлана
Вікторівна**

clinpharm@nuph.edu.ua

**ТКАЧЕНКО
Катерина
Михайлівна**

clinpharm@nuph.edu.ua

**ПРОПІСНОВА
Вікторія
Володимирівна**

clinpharm@nuph.edu.ua

**РЯБОВА
Оксана
Олександрівна**

cosmetology@nuph.edu.ua

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра клінічної фармакології та клінічної фармації

2. Адреса кафедри: 61057, Харків, вул. Пушкінська, 27.

3. Веб-сайт кафедри: <https://clinpharm.nuph.edu.ua>

4. Інформація про викладачів:

Шебеко Сергій Костянтинович

Професор ЗВО кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, доктор фармацевтичних наук, професор.

Тарасенко Ольга Олександрівна

Доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, кандидат медичних наук, доцент.

Місюрьова Світлана Вікторівна

Доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, кандидат фармацевтичних наук, доцент.

Ткаченко Катерина Михайлівна

Доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, кандидат медичних наук, доцент.

Пропіснова Вікторія Володимирівна

Доцент ЗВО кафедри клінічної фармакології та клінічної фармації НФаУ, кандидат фармацевтичних наук, доцент.

Рябова Оксана олександрівна

Завідувачка кафедри косметології та ароматології НФаУ, кандидат медичних наук, доцент.

5. Консультації: в дистанційному форматі згідно розкладу.

6. Анотація освітньої компоненти: предметом вивчення освітньої компоненти «Клінічна фармація та фармацевтична опіка» є принципи раціонального застосування ліків, шляхи профілактики побічної дії, підходи до фармацевтичної опіки.

7. Мета викладання освітньої компоненти: підготовка магістрів фармації, які б володіли достатнім обсягом теоретичних знань та практичних навичок для проведення разом з лікарем роботи по забезпеченню максимально раціональної лікарської терапії у конкретного хворого, а також для здійснення фармацевтичної опіки пацієнтів в аптеці.

8. Компетентності відповідно до освітньої програми:**Soft-skills / Загальні компетентності (ЗК):**

ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 12. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Hard-skills / Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань, попередження небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

ФК 2. Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних та безрецептурних лікарських та косметичних засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та інших товарів аптечного асортименту.

ФК 3. Здатність здійснювати домедичну допомогу хворим та постраждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах.

ФК 4. Здатність забезпечувати раціональне застосування рецептурних та безрецептурних лікарських та косметичних засобів й інших товарів аптечного асортименту згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання та фармакотерапевтичними схемами його лікування.

ФК 5. Здатність здійснювати моніторинг ефективності та безпеки застосування населенням лікарських засобів згідно даних щодо їх клініко-фармацевтичних характеристики, а також з урахуванням суб'єктивних ознак та об'єктивних клінічних, лабораторних та інструментальних критеріїв обстеження хворого.

9. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії оснований на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.

ПРН 2. Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності

ПРН 4. Демонструвати вміння самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та використання цих результатів для рішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності.

ПРН 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

ПРН 10. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді.

ПРН 12. Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.

ПРН 13. Проводити санітарно-просвітницьку роботу у фаховій діяльності при виникненні спалахів інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань.

ПРН 14. Визначати переваги та недоліки лікарських та косметичних засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей. Рекомендувати споживачам безрецептурні лікарські й косметичні засоби та інші товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги та фармацевтичної опіки.

ПРН 15. Надавати домедичну допомогу хворим при невідкладних станах та постраждалим у екстремальних ситуаціях.

ПРН 16. Визначати вплив факторів, що впливають на процеси всмоктування, розподілу, депонування, метаболізму та виведення лікарського засобу і обумовлені станом, особливостями організму людини фізико-хімічними властивостями лікарських засобів.

ПРН 17. Використовувати дані клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень для здійснення моніторингу ефективності та безпеки застосування лікарських засобів.

ПРН 24. Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ПРН 25. Сприяти збереженню здоров'я, зокрема профілактиці захворювань, раціональному призначенню та використанню лікарських і косметичних засобів. Виконувати сумлінно свої професійні обов'язки, дотримуватися норм законодавства щодо просування та реклами лікарських і косметичних засобів. Володіти психологічними навичками спілкування для досягнення довіри та взаєморозуміння з колегами, лікарями, пацієнтами, споживачами.

10. Статус освітньої компоненти: Обов'язкова.

11. Пререквізити освітньої компоненти: Освітня компонента «Клінічна фармація та фармацевтична опіка» базується на вивченні здобувачами вищої освіти біології з основами генетики, нормальної фізіології, анатомії людини, мікробіології з основами імунології, патологічної фізіології, біологічної хімії, фармакології, а також блоку хімічних освітніх компонент та технології ліків й інтегрується з ними.

12. Обсяг освітньої компоненти: 285 годин.

9,5 кредити ЕКТС (285 годин), лекцій – 18 годин, практичних занять – 40 години, самостійна робота – 227 годин.

13. Організація навчання:**Формат викладання освітньої компоненти:** денно (дистанційно).**Зміст освітньої компоненти:****МОДУЛЬ 1****Змістовий модуль 1.** *Основні положення клінічної фармації та клінічної фармакології.**Клінічна фармація в пульмонології, кардіології, ревматології, гематології***Тема 1.** *Основні положення клінічної фармації та клінічної фармакології. Побічна дія ліків.**Принципи належної клінічної практики***Тема 2.** *Клінічна фармація в пульмонології***Тема 3.** *Клінічна фармація в кардіології***Тема 4.** *Клінічна фармація в ревматології***Тема 5.** *Клінічна фармація в гематології***Змістовий модуль 2.** *Клінічна фармація в нефрології, гастроентерології, гепатології, ендокринології, алергології***Тема 6.** *Клінічна фармація в нефрології***Тема 7.** *Клінічна фармація в гастроентерології***Тема 8.** *Клінічна фармація в гепатології***Тема 9.** *Клінічна фармація в ендокринології***Тема 10.** *Клінічна фармація в алергології***МОДУЛЬ 2****Змістовий модуль 3.** *Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛПП для симптоматичного лікування 1***Тема 11.** *Загальні положення фармацевтичної опіки***Тема 12.** *Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛПП для симптоматичного лікування розладів травлення***Тема 13.** *Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛПП для симптоматичного лікування та профілактики застуди***Тема 14.** *Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛПП для симптоматичного лікування суглобового та м'язового болю***Тема 15.** *Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛПП для симптоматичного лікування болю голови***Змістовий модуль 4.** *Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛПП для симптоматичного лікування 2***Тема 16.** *Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні порушень діяльності нервової системи***Тема 17.** *Фармацевтична опіка при симптоматичному лікуванні уражень шкіри***Тема 18.** *Фармацевтична опіка при профілактиці та терапії гельмінтозів. Фармацевтична опіка пацієнтів з місцевими розладами кровообігу***Тема 19.** *Фармацевтична опіка при відпуску безрецептурних ЛПП для усунення та профілактики вітамінної недостатності***Тема 20.** *Фармацевтична опіка при відпуску ОТС-препаратів для декретованого контингенту відвідувачів аптек. Взаємодія ліків з їжею та алкоголем***14. Види та форми контролю:***Поточний контроль:* усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач тощо.*Контроль змістових модулів:* усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач тощо.*Семестровий екзамен:* відповіді на теоретичні запитання, вирішення ситуаційних задач.*Форма семестрового контролю:* семестровий залік, семестровий екзамен*Умови допуску до контролю змістових модулів:* для допуску до контролю змістового модуля необхідна наявність мінімальної кількості балів за теми (заняття) змістового модулю.

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних/семінарських занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти:

Результати семестрового контролю у формі семестрового заліку оцінюються за 100-бальною, недиференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано») та за шкалою ECTS.

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів (% від кількості балів за модуль — для змістових модулів)
Модуль 1	
Змістовий модуль 1 - оцінювання тем (1-5) (самостійна робота за темами 1-5 та робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних); - контроль змістового модуля 1 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач)	30 (30%) 20 (20%)
Змістовий модуль 2 - оцінювання тем (6-10) (самостійна робота за темами 6-10 та робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних); - контроль змістового модуля 2 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач)	30 (30%) 20 (20%)
Семестровий контроль з модуля 1	100
Модуль 2	
Змістовий модуль 3 - оцінювання тем (11-15) (самостійна робота за темами 11-15 та робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних); - контроль змістового модуля 3 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач)	30 (30%) 20 (20%)
Змістовий модуль 4 - оцінювання тем (16-20) (самостійна робота за темами 16-20 та робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних); - контроль змістового модуля 4 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач)	30 (30%) 20 (20%)
Семестровий контроль з модуля 2	100
СЕМЕСТРОВИЙ ЕКЗАМЕН	100

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля.

16. Політики освітньої компоненти: *Політика щодо академічної доброчесності.* Ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем. *Політика щодо відвідування занять.* Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи. *Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій).* Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ»..

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої компоненти:

- Обов'язкова література**
- 1) *Клінічна фармація* : підруч. / І. А. Зупанець, В. П. Черних, І. Г. Купновицька та ін. ; за ред. В. П. Черниха, І. А. Зупанця, І. Г. Купновицької. – Харків : Вид-во НФаУ : Золоті сторінки, 2013. – 912 с.
  - 2) *Симптоми та синдроми в практичній фармації. Принципи терапії* : навч. посіб. для студентів фармац. ф-тів вищ. мед. (фармац.) навч. закл. освіти / І.А. Зупанець, С.Б. Попов, Ю.С. Рудик та ін. ; за ред. І.А. Зупанця, В.П. Черних. — Харків : Золоті сторінки, 2018. — 112 с.
  - 3) *Практикум з фармацевтичної опіки для здобувачів вищої освіти [Електронний ресурс]* : для аудиторної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» освітньої програми «Фармація», освітнього рівня «магістр» / С. Ю. Штриголь [та ін.], 2022. - 163 с.
  - 4) *Клінічна фармація: підготовка до КРОК-2 [Електронний ресурс]* : практикум / К. О. Зупанець [та ін.], 2021. - 64 с.
  - 5) *Довідник еквівалентності лікарських засобів - Rx index® [Текст]* / авт.-уклад. І. А. Зупанець [та ін.] ; за ред.: проф. І. А. Зупанця, акад. НАН України, проф. В. П. Черниха, 2020. - 832 с.
  - 6) *Фармацевтична опіка [Текст]* : практ. посіб. / І. А. Зупанець [та ін.] ; за ред.: І. А. Зупанця, В. П. Черних ; НФаУ. - К. : Фармацевт Практик, 2016. - 207 с.
  - 7) *Протоколи провізора (фармацевта)* / розроб.: В.П. Черних, І.А. Зупанець, О.О. Нагорна та ін. ; за ред. В.П. Черних, І.А. Зупанця, О.М. Ліщишиної. – Харків : Золоті сторінки, 2014. – 232 с.
  - 8) *Клінічні дослідження. Терміни та визначення* : довідник / за заг. ред. В.М. Коваленка, І.А. Зупанця. – Харків : Золоті сторінки, 2016. – 340 с.
- Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти**
- 1) *Фармацевтична опіка* : практичний посібник / І.А. Зупанець, В.П. Черних, С.Б. Попов, В.В. Пропіснова та ін. ; за ред. І. Зупанця та В. Черниха. 3-тє вид., переробл. і доп. – Київ : Фармацевт Практик, 2018. — 224 с.
  - 2) *Фармацевтична енциклопедія* / за ред. В.П. Черних. – 3-тє вид., доп. – Київ : Моріон, 2016. – 1592 с.
  - 3) *Rx index* – довідник еквівалентності лікарських засобів / за ред. І.А. Зупанця, В.П. Черних; 3-тє вид., доп. та переробл. – Київ : Фармацевт Практик, 2019. – 832 с.
  - 4) *British Medical Association. New Guide to Medicines and Drugs.* – 9th ed. – London : Dorling Kindersley, 2015. – 512 p.
  - 5) *Clinical Pharmacy and Therapeutics.* – 6th ed. / Eds Cate Whittlesea and Karen Hodson. – London : Churchill Livingstone, 2019. – 1094 p.
  - 6) *Applied Therapeutics : The Clinical Use Of Drugs* / ed. by Caroline S. Zeind, Michael G. Carvalho. – 11th ed. – New York : Wolters Kluwer ; Lippincott Williams & Wilkins, 2018. – 2379 p.

**Актуальні
електронні
інформаційні
ресурси для
поглибленого
вивчення
освітньої
компоненти**

7) *Symptoms in the Pharmacy : A Guide to the Management of Common Illness.* – 8th ed. / Ed. A. Blenkinsopp, M. Duerden and J. Blenkinsopp. – Oxford : John Wiley & Sons Ltd, 2018. – 405 p.

1) *Державний* реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.drlz.com.ua>. – Назва з екрану.

2) *Державний* формуляр лікарських засобів [Електронний ресурс] / М-во охорони здоров'я України, Центр. формуляр. комітет, Держ. експерт. центр. – Київ, 2022. – Вип. 14. – Режим доступу : <https://dec.gov.ua/materials/chinnij-vipuskerzhavnogo-formularya-likarskih-zasobiv/>. – Назва з екрану.

3) *Наказ* МОЗ № 7 від 05.01.2022 р. «Про затвердження протоколів фармацевта при відпуску безрецептурних лікарських засобів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0007282-22>. – Назва з екрану.

4) *Наказ* МОЗ України №876 від 18.04.2019 р. «Про затвердження Переліку лікарських засобів, дозволених для застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0509-19>. – Назва з екрану.

5) *Наказ* МОЗ України №651 від 26.07.2013 «Про принципи належної фармакотерапевтичної практики та запобігання поліпрагмазії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0651282-13>. – Назва з екрану.

6) *Наказ* МОЗ України №898 від 27.12.2006 (зі змін. і доп., внесеними наказами МОЗ України №778 від 14.09.2010 р., №568 від 06.09.2011 р., №1005 від 29.12.2011 р., № 1197 від 09.11.2016 р., № 996 від 26.09.2016 р.) «Про затвердження Порядку здійснення нагляду за побічними реакціями лікарських засобів, дозволених до медичного застосування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0073-07>. – Назва з екрану.

7) *Наказ* МОЗ України №455 від 30.05.2013 «Про настанову ВООЗ та МФФ «Належна аптечна практика: Стандарти якості аптечних послуг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.dec.gov.ua/mtd/normativni-dokumenti/>. – Назва з екрану.

8) *Реєстр* медико-технологічних документів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/. – Назва з екрану

<https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=26>

**Система
дистанційного
навчання
MOODLE**

18. Матеріально-технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: комп'ютер, Інтернет та обладнання для відео/аудіоконференцій або мобільний гаджет з можливістю підключення до Інтернету, OS Windows 7/10/11, Microsoft Office, Moodle, ZOOM.